

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Черкасова Володимира Федоровича
на дисертацію Лі Менцзе
«ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ
МИСТЕЦТВ ДО САМОСТІЙНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МУЗИЧНИХ
ТВОРІВ» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність теми роботи та її зв'язок із
науковими дослідженнями

Підвищення конкурентоспроможності, рівня ефективності освітнього процесу та професійно-педагогічної підготовки здобувачів вищої освіти обумовлюється необхідністю формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів. За такого підходу дослідження процесу формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів є надзвичайно важливим, оскільки саме його розуміння є невід'ємною частиною подальшого успіху діяльності в закладах освіти різного рівня акредитації. Тож формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів в умовах освітнього середовища є доцільним та своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що наукове дослідження Лі Менцзе виконано відповідно до теми кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування (структурний підрозділ Інституту мистецтв імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова). Наукова спрямованість проблематики дослідження означеної кафедри затверджена її кворумом (протокол № 5 від 26 грудня 2023 року), а тема дисертаційного

дослідження Лі Менцзе затверджена Вченою радою означеного закладу вищої освіти (протокол № 4 від 24 жовтня 2024 року).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Не викликає сумніву наукова новизна дослідження, адже вперше представлено нову концепцію формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів цілеспрямованим розвитком умінь та навичок визначення складових їх музичної форми, а також проєктуванням власних виконавських версій інтерпретації кожного мистецького твору; уточнено сутність поняття «готовність студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів»; розроблено трьохетапну методику цілеспрямованого формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів та педагогічний інструментарій її реалізації у навчальному процесі майбутніх фахівців мистецької спрямованості. До того ж удосконалено методи досягнення точного інтонаційно-ритмічного звукового відтворення нотного тексту музичних творів.

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в тому, що запропоновані у дисертаційній роботі педагогічні принципи, рекомендації, форми та методи можуть використовуватись у процесі фортепіанно-виконавської підготовки студентів-піаністів факультетів мистецтв до цілеспрямованої самостійної інтерпретації музичних творів. Вихідні положення дисертаційного дослідження також можуть використовуватись у лекційних курсах «Музична психологія», «Фортепіанна педагогіка», «Методика навчання гри на музичних інструментах/фортепіано», «Музична педагогіка вищої школи» тощо.

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено у 6 одноосібних наукових працях, з яких: 1 стаття у міжнародному науковому виданні, 3 статті у наукових виданнях України з педагогіки категорії «Б», 2 роботи апробаційного характеру. Зміст публікацій здобувача, спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулася апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи Лі Менцзе засвідчує, що здійснене дослідження окресленої проблеми є цілісним і системним. Науковий апарат сформульовано професійно і коректно. З огляду на мету роботи, яка полягає в розробці й теоретичному обґрунтуванні методики цілеспрямованого формування готовності студентів-піаністів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів, а також в експериментальній перевірці ефективності цієї методики у процесі їх фахового навчання було визначено сім завдань дослідження, спрямованих на досягнення поставленої мети, а також визначено об'єкт і предмет дослідження.

Цінним є те, що для досягнення мети і вирішення поставлених завдань дослідження здобувачем використано загальнонаукові методи наукового пізнання: теоретичні – аналіз психологічної, педагогічної та музикознавчої наукової літератури, моделювання змісту вихідних положень цих праць у теорію та методику музичного навчання, вивчення та узагальнення передового досвіду концертно-сценічної діяльності знаних піаністів та їх педагогів тощо; емпіричні – спостереження, анкетування, оцінювання, бесіди, констатувальний та формувальний експерименти та інші; математичної статистики – для обробки кількісних і якісних результатів контрольних замірів стану сформованості готовності до самостійної

інтерпретації музичних творів у студентів-піаністів факультетів мистецтв під час проведення констатувального і формувального експериментів. Застосування зазначених методів дозволило здобувачу зробити науково обґрунтовані висновки.

Дисертаційна робота складається із анотації, змісту, вступу, трьох розділів, висновків з розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу, додатків на 11 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 231 сторінку, із них основного тексту – 219 сторінок.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, яка містить джерела загальнопедагогічного, методичного, психологічного, мистецтвознавчого спрямування, українською та іноземними мовами.

Вартісним є те, що Лі Менцзе коректно і виважено підходить до визначення структурно-функціональної моделі цілеспрямованого формування готовності студентів-піаністів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів, яка полягає у єдності структури процесу самостійної інтерпретації музичного твору; критеріально-показникового базису діагностики стану сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів; технологій діагностики стану сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів; педагогічного інструментарію формуванню готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів; результату: рівня сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура та обсяг дисертаційного дослідження Лі Менцзе відповідає меті та завданням. Робота виконана з дотриманням установлених вимог. У

вступі лаконічно висвітлено актуальність, зв'язок з науковими програмами та планами, коректно сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет, обґрунтовано теоретико-методологічну основу дослідження, методи, наукову новизну, практичне значення, презентовано апробацію результатів дослідження.

У *першому розділі* «Теоретичні основи дослідження процесу формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів» автором дисертації обґрунтовано теоретичні засади процесу формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів як психолого-педагогічний феномен. Доведено, що формування готовності студентів-піаністів є цілісним інтегральним утворенням з комплексу розвинених індивідуальних властивостей майбутніх піаністів, синергійність впливу яких забезпечує функціонування психічних процесів, спрямованих на мобілізацію власних творчих ресурсів, необхідних для самостійної інтерпретації музичних творів. Автором дисертації зазначено, що готовність студентів-піаністів факультетів мистецтв закладів вищої освіти до самостійної інтерпретації музичних творів доцільно досліджувати з позицій: короткострокової та довгострокової мобілізації власних творчих ресурсів; спрямування їх творчого потенціалу на досягнення поставленої мети; впливу художньо-естетичних цінностей на формування уявлених виконавських версій інтерпретації музичних творів; спроможності досягнення досконалого інтонування нотного тексту музичних творів.

На особливу увагу заслуговує те, що ретельне студіювання наукової літератури з обраної проблеми уможливило проаналізувати різні погляди вчених на з'ясування сутності дефініцій, що інтегрують в системі наукового пошуку. Студіювання першоджерел уможливило визначити сутність поняття «інтерпретація музичних творів» студентами-піаністами факультетів мистецтв закладів вищої освіти, що ґрунтується на дефініціях – «аналіз» і «трактування», які спрямовані на пізнання музичного твору, де перша є

складовою другої. Позитивним здобутком дисертаційного дослідження Лі Менцзе стало те, що автором доведено, що музична інтерпретація як організована інтелектом творча діяльність митців, спрямовується на розкриття виразовосмислових ознак авторського нотного тексту і розмежовується на такі види, як: композиторську, виконавську, редакторську, режисерську, технологічну, музикознавчу, слухацьку та виконавського перекладення.

У *другому розділі* «Діагностувально-пошукова робота з формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів» автором дисертації визначено критерії та показники оцінювання означеного психолого-педагогічного феномену з урахуванням їх динамічності та однозначності тлумачення кількісних ознак. Перший критерій характеризується досконалістю самостійного інтонаційно-ритмічного звукового відтворення їх авторського тексту, а за показники — точність визначення мотивів музичних творів та точність відтворення його метро-ритмічних ознак. Другий критерій — якість самостійної побудови динамічно-фразового розвитку їх мелодико-інтонаційних ліній, а показниками — доцільність визначення структури музичних творів та доцільність відтворення динамічно-фразового розвитку мелодико-інтонаційних ліній музичного твору. Третій критерій визначав професійний рівень самостійного проєктування власних версій їх виконавської інтерпретації та відповідає таким показникам: відповідність версії виконавської інтерпретації музичного твору його стилевим особливостям та оригінальність версії виконавської інтерпретації музичного твору.

Вартісним вважається запропоноване розмежування стану сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів на чотири рівні (високий, середній, низький та дуже низький), а також обґрунтовано технологію визначення кожного з них.

На засадах розробленої діагностичної методики здійснено констатувальний експеримент, який проходив на базі факультету мистецтв

імені Анатолія Авдієвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка № 143 від 24.05.2025 р.), Інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 13/41 від 02.06.2025 р.), Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв» Закарпатської обласної ради (довідка №001-07/12 від 24.05.2025 р.).

Автором дисертації доведено, що стан сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів підвищується якщо вони не змушують себе вольовими зусиллями систематично самостійно працювати над ними; мотивують себе отриманням схвалення викладача за самостійно сформовані виконавські вміння та навички, а не наближенням певної форми звітності (заліку, іспиту, концерту тощо); самостійно визначають мотиви, мелодико-інтонаційні лінії, фрази, речення, періоди та інші складові музичної форми у мистецьких творах під час роботи над ними; проявляють впевненість у власній спроможності досягти доцільного відтворення метро-ритмічної організації кожної складової музичної форми мистецького твору; особисто проєктують їх динамічно-фразовий розвиток та різні версії інтерпретації.

Наукову цінність представляє *третій розділ* дисертаційного дослідження «Експериментальна робота з формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів», у якому автором вдало висвітлено результати експериментальної роботи з формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів.

Цінним доробком автора дисертації є те, що у роботі презентовано авторську експериментальну методику цілеспрямованого формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів, яка складається з трьох етапів.

Вагомим науково-методичним доробком Лі Менцзе є обґрунтування принципів (науковості, системності і послідовності, доступності, свідомої

активності, індивідуального підходу, емоційності, єдності теорії і практики, надійності засвоєння необхідної інформації тощо) та представлений у межах розробленої методики комплекс педагогічних умов, де перша забезпечує спрямування їх уваги на точне інтонаційно-ритмічне звукове відтворення авторського тексту музичних творів, друга – активізацію їх психофізіологічних ресурсів для самостійної побудови динамічно-фразового розвитку мелодико-інтонаційних ліній цих творів, а третя – мобілізацію творчого потенціалу майбутніх фахівців для самостійного проектування та реалізації власних оригінальних виконавських версій інтерпретації музичних творів як у звичних, так і в емоціогенних умовах прилюдних виступів.

За результатами прикінцевого етапу експерименту виявлено, що в процесі формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів, відбулися суттєві позитивні зміни в результатах сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів. Так, більшу позитивну динаміку зростання сформованості готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів було зафіксовано в респондентів ЕГ, а не в учасників КГ, адже по завершенні формувального експерименту стан сформованості готовності до самостійної інтерпретації музичних творів в учасників ЕГ покращився на 753 бали, тобто на 21,3%, а в учасників КГ – лише на 67 балів, тобто на 1,9%.

За влучним висловлюванням автора дисертації за результатами прикінцевого етапу експерименту виявлено, що завдяки втіленню в означений процес запропонованої експериментальної методики, загальна ефективність формування готовності до самостійної інтерпретації музичних творів учасників ЕГ підвищилася на 19,4%.

Ефективність розробленої методики цілеспрямованого формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів у навчальному процесі учасників ЕГ уможливорює

рекомендувати її для застосування у фаховій підготовці майбутніх спеціалістів мистецької спрямованості.

Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень та висновків зрозумілий і доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Лі Менцзе дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставить МОН України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати представленої Лі Менцзе дисертаційної роботи, слушно висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер, і ні в якій мірі не впливають на значущість дисертаційного дослідження, а саме:

1. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Лі Менцзе стосовно формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів варто було б схарактеризувати досвід провідних закладів освіти мистецького спрямування країн-членів Європейського Союзу та науковців цих країн з дослідженої проблематики.

2. У контексті предметного поля дослідження варто уточнити, які дисципліни Ви пропонуєте включити до навчальних планів вищих навчальних закладів мистецького спрямування, які б ефективно впливали на формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів.

3. Робота тільки виграла б, якщо б здобувач підтвердив вірогідність результатів дослідження впровадження запропонованих педагогічних умов формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів на конкретних творах композиторів різних епох і творчих напрямів.

4. Пропоноване дисертаційне дослідження є цілісним і завершеним, передбачає реалізацію практичного складника, тому доцільно було б більше уваги приділити цьому аспекту, зокрема розробити методичний посібник щодо формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів.

5. У тексті дисертації трапляються окремі орфографічні помилки та стилістичні недоліки.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

На підставі аналізу тексту дисертації можна засвідчити дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

Загальні висновки

Враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність, вірогідність висновків і цілісність дисертації Лі Менцзе на тему «Формування готовності студентів факультетів мистецтв до самостійної інтерпретації музичних творів», варто зазначити, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувача в науку. Робота відповідає галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво) та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства

освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Лі Менцзе заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

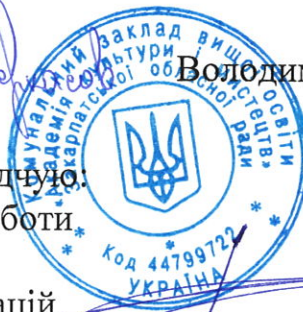
Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Комунального закладу вищої освіти
«Академія культури і мистецтв»
Закарпатської обласної ради

В.Ч.

Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис Володимира Черкасова засвідчує:
проректор з науково-педагогічної роботи
по організації освітнього процесу,
кандидат наук з соціальних комунікацій

Оксана ТЕЛЕП